

GAZDASÁGI
VERSENYHIVATAL

H á l ó z a t o s á g a z a t o k i r o d á j a

Ügyszám: Vj-141/2008.

A Gazdasági Versenyhivatal a P. és N. Ügyvédi Iroda által képviselt **Viasat Hungária Műsorszolgáltató Zrt.** és **Viasat Broadcasting UK Limited** ellen gazdasági erőfölénnyel való visszaélés tárgyában indított eljárásban a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló többször módosított 1996. évi LVII. törvény 71/A. § alapján meghozta az alábbi

v é g z é s t.

A Gazdasági Versenyhivatal az eljárást megszünteti.

E végzés ellen a kézhezvételtől számított 8 napon belül a Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsához címzett jogorvoslati kérelemmel lehet élni. A jogorvoslati kérelem előterjesztésének e végzés foganatosítására halasztó hatálya nincs.

I n d o k o l á s

I.

Ügyindítás

A Fővárosi Bíróság 2008. szeptember 25-én kelt 7.Kpk. 45702/2008/3. számú végzésével a Gazdasági Versenyhivatal (a továbbiakban: GVH) 2008. június 25. napján hozott B-843/2008/6. számú végzését hatályon kívül helyezte, egyben kötelezte a GVH-t, hogy a Tptv. 21. § a) f) és g) pontjában foglaltak feltételezett megsértése miatt a versenyfelügyeleti eljárást harminc napon belül rendelje el a Viasat Hungária Műsorszolgáltató Zrt-vel (továbbiakban: Viasat) szemben. Mivel a Fővárosi Bíróság végzése alapján – a lentebb ismertetett tényállás 3. pontja szerint – a Viasat3, valamint a TV6 csatorna együttesen kifejtett magatartása is a vizsgálat tárgyát kell képezze, így a GVH a Viasat Broadcasting UK Limiteddel – mint a TV6 üzemeltetőjével, egyben a TV6, illetve a Viasat3 műsorterjesztői szerződéseinek megkötésére feljogosított ügynökével – szemben is megindította az eljárást.

A Fővárosi Bíróság döntése szerint a GVH-nak a megindított versenyfelügyeleti eljárás során kell feltárnia, hogy a bejelentett rendelkezik-e erőfölénnyel, és ha igen, ennek tükrében kell mindhárom állított magatartás esetében megvizsgálnia azt, hogy ezen magatartások visszaélésszerűek-e. Az eljárás során vizsgálandó három tényállás az alábbiakban foglalható össze:

1. A Viasat diszkriminatívan megkülönbözteti kábeltelevíziós ügyfeleit, egyes vállalkozásoknak szinte ingyen, míg másoknak háztartásonkénti 80-150 Ft-ért kínálja a Viasat3 műsorát.
2. A Viasat3 csatorna műsordíját jelentősen és indokolatlanul megemelte a szolgáltató a 2008. évben.
3. A Viasat3 műsor továbbításával kapcsolatos szerződések megkötését az eljárás alá vont az újonnan alapított TV6 csatorna terjesztésétől teszi függővé.

II.

Jogi háttér

A tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló többször módosított 1996. évi LVII. törvény (továbbiakban: Tpv.) 21. §-a szerint tilos a gazdasági erőfölénnyel visszaélni, így különösen

- a) az üzleti kapcsolatokban – ideértve az általános szerződési feltételek alkalmazásának esetét is – tisztességtelenül vételi vagy eladási árakat megállapítani, vagy más módon indokolatlan előnyt kikötni, vagy hátrányos feltételek elfogadását kikényszeríteni;
- f) az áru szolgáltatását, átvételét más áru szolgáltatásától, átvételétől, továbbá a szerződéskötést olyan kötelezettségek vállalásától függővé tenni, amelyek természetüknél fogva, illetve a szokásos szerződési gyakorlatra figyelemmel nem tartoznak a szerződés tárgyához;
- g) azonos értékű vagy jellegű ügyletek esetén az üzletfeleket indokolatlanul megkülönböztetni, ideértve olyan árak, fizetési határidők, megkülönböztető eladási vagy vételi feltételek vagy módszerek alkalmazását, amelyek egyes üzletfeleknek hátrányt okoznak a versenyben;

A Tpv. 22. §-ának (1) bekezdése értelmében gazdasági erőfölényben van az érintett piacon aki gazdasági tevékenységét a piac többi résztvevőjétől nagymértékben függetlenül folytathatja, anélkül, hogy piaci magatartásának meghatározásakor érdemben tekintettel kellene lennie versenytársainak, szállítóinak és üzletfeleinek vele kapcsolatos piaci magatartására.

A Tpv. 22. §-ának (1) bekezdése alapján a gazdasági erőfölény megítéléséhez vizsgálni kell különösen

- a) azt, hogy az érintett piacra való belépés és az onnan történő kilépés milyen költségekkel és kockázattal jár, illetve, hogy milyen műszaki, gazdasági vagy jogi feltételek megvalósítását igényli;
- b) a vállalkozás, illetve vállalkozás csoport vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetét, illetve annak alakulását;
- c) az érintett piac szerkezetét, a piaci részesedések arányát, a piac résztvevőinek magatartását, valamint a vállalkozásnak, illetve a vállalkozás-csoportnak a piac alakulására gyakorolt gazdasági befolyását.

A Tpv. 71/A. §-a alapján a vizsgáló a hivatalból indított versenyfelügyeleti eljárást végzéssel megszünteti, ha a vizsgálat elrendelésére okot adó, a 70. §-ának (1) bekezdésében meghatározott körülmények nem állnak fenn, továbbá akkor, ha a vizsgálat során beszerzett bizonyítékok alapján nem állapítható meg törvénysértés, és az eljárás folytatásától sem várható eredmény.

III.

Az eljárás alá vont vállalkozások

A Viasat Hungária Zrt. (a továbbiakban: Viasat Hungária) és a Viasat Broadcasting UK Ltd. (a továbbiakban: Viasat UK) egyaránt a Modern Time Group MTG AB vállalkozáscsoportjába tartozó vállalkozások. A Viasat Hungária Magyarországon, míg a Viasat UK az Egyesült Királyságban bejegyzett vállalkozás, műsorszolgáltatási tevékenységüket a letelepedés szerinti országban szerzett műsorszolgáltatási engedélyek alapján végzik.

A Viasat3 csatorna műsorszolgáltatási jogait 2009. április 30-ig a Viasat Hungária gyakorolta, a Viasat UK működési és menedzsment-szolgáltatásokat nyújtott a Viasat Hungária részére és egyben a védjegy tulajdonosa is volt. A csatorna műsorszolgáltatói jogait 2009. május 1-i hatállyal a Viasat UK vette át, a Viasat Hungária működése a továbbiakban a Viasat UK részére nyújtandó szolgáltatásokra korlátozódik. A TV6 csatorna működését ez a változás nem befolyásolta, mivel a TV6 csatorna műsorszolgáltatójának eddig is az Viasat UK minősült.

IV.

A televíziós műsorszolgáltatás piaca

A televíziós műsorszolgáltatási tevékenység lényege az audiovizuális tartalmak (műsorok, filmek, vetélkedők, sportesemények stb.) szerkesztése, műsorfolyammá alakítása, amely a fogyasztók (nézők) szemében egy adott csatorna képében jelenik meg. A műsorszolgáltatás végzésének földrajzi határai mind az Európai Unió Bizottságának, mind a GVH Versenytanácsának joggyakorlata alapján¹ nemzetiek, tekintettel a szolgáltatás nyelvi, kulturális és szerzői jogi jellegzetességeire. Ezen az a körülmény sem változtat, ha a szolgáltatás nyújtására egy harmadik tagállamból kerül sor, ahogyan ez a Viasat csatornák esetében is van.

A televíziós csatornákat többféle szempont szerint lehet csoportosítani. Jellemük szerint megkülönböztetünk közszolgálati, közműsorszolgáltató vagy kereskedelmi csatornákat. Lefedettséjük szerint vannak országos, regionális és helyi csatornák, míg tartalom szerint általános szórakoztató vagy tematikus csatornák. A közszolgálati csatornák (m1, m2, Duna TV) és az országos kereskedelmi csatornák (TV2, RTL Klub) tartalom szempontjából leginkább az általános szórakoztató kategóriába tartozó csatornákkal rokoníthatók, ahová a magyarországi nézettségmérést végző AGB Nielsen Kft. általánosan elfogadott rendszerezése értelmében többek között a Viasat3, a Hálózat TV, valamint a Cool TV tartozik. Tematikáját tekintve, a TV6 is leginkább az általános szórakoztató csatornák körébe sorolható, függetlenül attól, hogy a műsorszolgáltató a csatorna népszerűsítése során igyekszik „férficsatornaként” beállítani.

A műsorszolgáltatók fontos csoportképző ismérve emellett a bevételszerkezet. A televíziós csatornák alapvetően két forrásból finanszírozhatják működésüket, a műsorterjesztőktől (közvetve az előfizetőktől) kapott műsordíjakból, valamint a reklámbevételekből.

Az alkalmazott felhasználási díjak mértéke csatornánként igen eltérő lehet: míg a közszolgálati csatornák és az országos kereskedelmi csatornák (elsősorban az RTL Klub²) jellemzően díjmentesek, az általános szórakoztató tematikájú csatornák díjai igen eltérőek lehetnek, a 2008. évi szövetségi ajánlások alapján 20 Ft-tól egészen 125 forintig terjedtek (Viasat3 79 Ft – 110 Ft, TV6 60 Ft – 95 Ft, Cool TV 50 Ft – 125 Ft, AXN 43 Ft – 54 Ft³, Hálózat TV 20 Ft). A díjak jellemzően csomag és/vagy penetráció függőek. A Viasathoz hasonló együttes kedvezményt az IKO alkalmaz a Cool TV kapcsán az IKO érdekeltségbe tartozó csatornák – úgymint Sorozat+, Film+, Sport Klub, Film+2 – terjesztése esetén.

¹ Vj-125/2000., Vj-58/2001., Vj-40/2002., Vj-61/2006., Vj-42/2007., Vj-123/2007., Vj-61/2008.

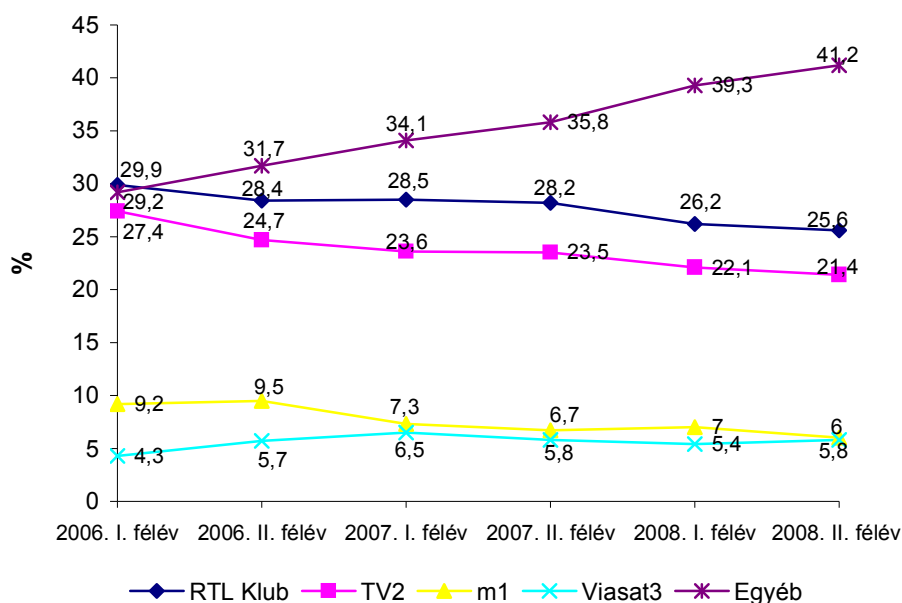
² A TV2, bár a földfelszíni terjesztés által kódolás nélkül szabadon is fogható, már nem sorolható kizárólag ebbe a kategóriába, mivel 2006 óta egyes műsorterjesztő platformok üzemeltetőitől műsordíjat szed, ezt vizsgálta a Vj-7/2007 sz. versenyfelügyeleti eljárás, amely eljárásban a GVH Versenytanácsa nem állapított meg jogértést.

³ A MNB éves átlag árfolyamon számítva.

A reklámpiaci értékesítés számos rendszerben történhet, a különböző értékesítési rendszerek közös vonása azonban, hogy a bevételeket jelentős mértékben befolyásolja az adott csatorna nézettsége.

Ahogy azt a GVH televíziós hirdetési piacok, sport és filmjogokhoz való hozzáférés, valamint a televíziós csatornák továbbításának feltételeivel kapcsolatos piaci folyamatok megismerésére indított ágazati vizsgálata is megállapította, a hazai műsorszolgáltatók többsége (beleértve az eljárás alá vont vállalkozásokat is), különböző mértékben, de mindkét finanszírozási forrásra épít (ÁV-2/2007. sz. Ágazati Vizsgálatai Jelentés 95. pontja⁴). Ezeknek az ún. vegyes finanszírozású csatornáknak az esetében a műsorszolgáltatás piaca egy olyan kétoldalú piacot képez, ahol a műsorszolgáltatóknak egyidejűleg két elkülönülő, de egymással összefüggő kereslettel jellemezhető vevői kör igényeire kell tekintettel lenniük. Ennek megfelelően az, hogy az adott csatornának összesen hány háztartásba sikerül eljutnia, nemcsak a műsorterjesztők által fizetett műsordíjakból befolyt összeg nagyságát befolyásolja, hanem a reklámdíjakból származó bevételeket is. Ugyanez a helyzet a nézettséggel is, amely nemcsak a csatorna reklámpiaci értékét, hanem a műsorterjesztők műsorcsatorna iránti keresletét is meghatározza (feltételezve, hogy a műsorterjesztő döntését alapvetően az előfizetői igények befolyásolják). A műsorszolgáltatási piaci e két oldalának együttes figyelembevétele tehát még abban az esetben is releváns, ha a jelen ügyben kifogásolt magatartás a műsorszolgáltató-műsorterjesztői relációban merült fel.

Az alábbi ábra a négy legnézettebb csatorna teljes televíziós piac arányában mért nézettségének az alakulását mutatja be 2006. és 2008. között.

1. ábra: Az egyes műsorszolgáltatók nézettsége

bázis: A18-49, forrás: AGB Nielsen Media Research

A magyarországi nézettségi trendeket vizsgálva megállapítható, hogy a két országos kereskedelmi csatorna részesedése még mindig kimagasló, igaz nézettségük az elmúlt években fokozatosan csökkent. Kimagasló nézettségüket több körülménynek is köszönhetik, egyrészt az országos lefedettségüknek (a műsorterjesztők csomagjaiban és egyéni földfelszíni

⁴ <http://www.gvh.hu/domain2/files/modules/module25/8861812657FCEDC8.pdf>

vétellel is elérhetőek), másrészt az általános tematikának és célcsoportnak, harmadrészt pedig annak, hogy a többi csatornánál jelentősen magasabb műsorköltségvetéssel dolgozhatnak, ami által lényegesen jobb eséllyel férhetnek hozzá az értékeesebb tartalmakhoz, illetőleg jóval többet képesek költeni a saját gyártású műsorokra. A fenti ábra alapján az is látható, hogy a Viasat3 nézettsége 2006. és 2008. között 5-6% körül mozgott, amellyel éves átlagban a negyedik legnézettebb csatornának számított. A Viasat3 népszerűségében szerepet játszhat, hogy viszonylag magas lefedettséggel rendelkezik, általános szórakoztató karakterre törekszik és sorozataival az elmúlt években sok nézőt tudott megszólítani (bár a két országos csatornánál kevesebbet költ műsoraira, és saját műsorokat is alig gyárt). Mindemellett az m1 és a Viasat3 nézettsége továbbra is jóval elmarad a két országos kereskedelmi adó nézettségétől. A TV6 teljes lakosság körében mért nézettsége 2008. évben és 2009. év első felében 1% alatt – az ún. hibahatáron belül – volt (forrás: AGB Nielsen Media Research).

A televíziós reklámpiacon hasonló viszonyok figyelhetők meg, ami az alapvetően nézettség alapú reklámértékesítés fényében egyáltalán nem tekinthető meglepő fejleménynek. A két országos kereskedelmi csatorna reklámpiaci részesedése évek óta meghaladja a 80%-ot, míg a Viasat3 csatornának – saját becslése, illetve a GVH Elektronikus Média Ágazati vizsgálata alapján – 2006. és 2008. között [...] % körül mozgott a részesedése a teljes televíziós reklámtortából.

V.

Az eljárás alá vont vállalkozások kapcsolata a műsorterjesztőkkel

A Viasat3 2000 októberében kezdte meg magyar nyelvű csatornaként műsorai sugárzását. A csatorna 2005 februárjáig szabadon fogható volt, működését kizárólag hirdetési és egyéb – pl. TV shop, játék stb. – nem a műsorterjesztőktől származó bevételekből finanszírozta. 2005 februárja óta a Viasat3 kizárólag kódolt formában érhető el, elosztásáért a terjesztőktől változó összegű műsordíjat szed. A csatorna 2008. évben valamivel több, mint [...] %-os lefedettséggel bírt.

A TV6 szintén magyar nyelvű kódolt csatorna, amely 2008 márciusa óta érhető el azoknak a műsorterjesztőknek a hálózatán, amelyekkel a csatornának sikerült megállapodnia az elosztásáról. A csatornának 2008. év végére [...] %-os lefedettséget sikerült elérnie.

A csatornákat a 2008. és 2009. évi tárgyalások során jellemzően a Viasat Hungária képviselte, a tárgyalásra és szerződéskötésre mindkét csatorna továbbítása esetén többnyire egységesen került sor.

A csatornák terjesztésével kapcsolatos 2008. és 2009. évi tárgyalások a műsorterjesztőkkel külön-külön, valamint a két kábelszövetséggel (Magyar Kábelkommunikációs Szövetség és Magyar Kábeltelevíziós és Hírközlési Szövetség) is folytak. Míg a kisebb kábelszolgáltatók számára a szövetségekkel letárgyalt szerződésminták szolgálnak alapul az egyes szerződések megkötéséhez, a közepes és nagy műsorterjesztők igyekeznek az általuk egyedileg kialakított feltételeken – azaz nem a kábelszövetségi szerződéseken – alapuló megállapodásokat kötni. Ezek a szerződések mind a fizetendő díj mértékében, mind az egyéb feltételekben is (pl. marketing-együttműködés, technikai támogatás, esetleges jogi kérdések, pl. átruházhatóság, stb.) eltérnek egymástól.

A kábelszövetségek szerint a felek kisebb kábelszolgáltatókkal szembeni tárgyalási pozícióját, érdekérvényesítő képességét nagyban befolyásolja, hogy a szóban forgó csatornák az előfizetők jelentős hányadát elérni képes műsorterjesztőkkel (pl. UPC Kft., Magyar Telekom

* Eljárás alá vont üzleti titka.

csoport, Vidanet Zrt., Fibernet Zrt., Digi Kft., PR-Telekom Zrt., Tarr Kft.) a kisebb szolgáltatókat megelőzően kötnek szerződést. A kisebb műsorterjesztőkkel csak a nagyobb kábelszolgáltatókkal történt megállapodást követően ülnek tárgyalóasztalhoz, a szerződéseket a kiemelt partnerekkel szemben pedig csak jellemzően egy éves időtartamra hajlandóak megkötni.

A rendelkezésre álló adatok tanúsága szerint, a Viasat3 és a TV6 egyidejűleg alkalmaz csomag- és penetrációfüggő árazást. Eszerint a műsorterjesztő által fizetett felhasználási díj mértékét nemcsak az befolyásolja, hogy a szóban forgó csatorna pontosan melyik csomagban kerül elhelyezésre, hanem az is, hogy a csatorna ezáltal mennyi előfizetőt ér el az adott műsorterjesztőn keresztül.

A Viasat csoport a Viasat3 és TV6 csatornákon kívül a Viasat Explorer és a Viasat History műsorokat szolgáltatja. A csatornák üzemeltetési jogait a Viasat World Limited gyakorolja. Az eljárás ezen csatornák értékesítési gyakorlatára azonban nem terjedt ki.

VI.

Jogi értékelés

VI.1. Érintett piac

Az érintett termékpiacot a Tptv. 14. §-ának (1) bekezdése alapján a megállapodás tárgyát alkotó áruból kiindulva kell meghatározni.

A vizsgált megállapodások az eljárás alá vont vállalkozások műsorterjesztőkkel megkötött egyedi, valamint a szövetségek által ellenjegyzett keretszerződések, amelyek az eljárás alá vont vállalkozások termékeinek, a Viasat3 és TV6 műsorcsatornáknak a szolgáltatására vonatkoztak. A lehető legszűkebben meghatározott termékpiac következtetésével e két csatorna jelszolgáltatása.

A Tptv. 14. § (2) bekezdése alapján az érintett termékpiac meghatározása során figyelembe kell venni a versenytársak helyettesítésre alkalmas termékeit is.

A GVH Elektronikus Média Ágazati Vizsgálata során szerzett információk alapján jól látható⁵, hogy az országos kereskedelmi csatornák kivételével, amelyek a csomagok összeállítása során egyértelműen nélkülözhetetlennek minősülnek, a műsorterjesztőknek nem feltétlenül konkrét csatornákra van szükségük, hanem arra, hogy egy adott „zsáner” megfelelően képviseltetve legyen. Az Ágazati Vizsgálatban a terjesztők egy része ugyan nélkülözhetetlen csatornaként jelölte meg a Viasat3-at, ez a fajta nélkülözhetetlen jelleg – amelyben feltehetően jelentős szerepet játszottak egyes, időszakosan megszerzett értékes tartalmak (pl. UEFA Bajnokok Ligájának közvetítési jogai) is – nem a helyettesítés, hanem a felek alkupozíciója kapcsán vehetők figyelembe a gazdasági erőfölény értékelése során. A kábelszövetségek szerint a Viasat3 nélkülözhetetlen jellege egyébként nem annyira a műsorkínálatra, a csatorna által szolgáltatott tartalomra, mint inkább a fogyasztói szokásokra vezethető vissza.

A vizsgálók álláspontja szerint a keresleti és egyben kínálati helyettesíthetőség szempontjából több olyan általános tematikájú, magyar nyelvű szórakoztató csatorna is szóba jöhet, amelyek műsorkínálatában a Viasat csatornához hasonlóan a szórakoztató műsorok és mozifilmek mellett a sorozatok dominálnak. Közülük a vizsgált időszakban a szolgáltatások ára, tartalma és minősége alapján, a két országos kereskedelmi csatornán kívül, leginkább az AXN és a Cool TV csatornák lehetnek alkalmasak a helyettesítésre, hasonló igényeket lehetnek képesek

⁵ ÁV-2/2007. sz. Ágazati Vizsgálati jelentés 167. pontja.

kielégíteni emellett azonban a különböző filmszatórnák is, így a Hallmark, a Movies24, vagy az AXN műsorcsaládba tartozó AXN Sci-Fi és AXN Crime, illetőleg az IKO szatórnák közül a Sorozat+, a Film+, valamint Film+2.

Fentiekből következően, a jelen eljárásban legszűkebb érintett piacként – a műsorszolgáltatás piacán belül – az általános szórakoztató szatórnák piaca határozható meg, egy ennél tágabb piacmeghatározás sem zárható ki azonban egyértelműen, ennek elemzését a vizsgálók azonban nem tartották szükségesnek.

Ahogy az már a fentiekben említésre került, az érintett szolgáltatási piac földrajzi dimenziója a GVH korábbi gyakorlatának megfelelően Magyarországra terjed ki. A vizsgálók ettől a jelen eljárásban sem látták indokoltnak eltérni.

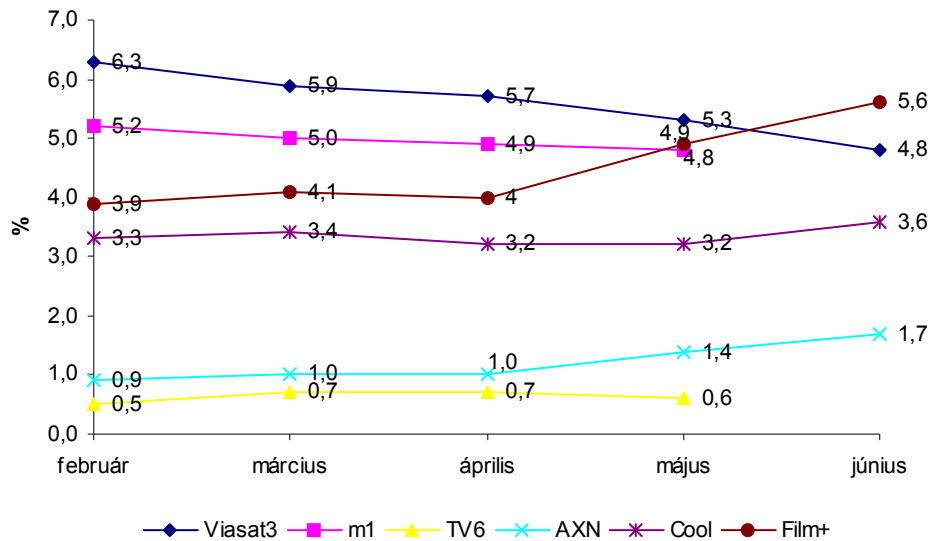
VI.2. A gazdasági erőfölény kérdésének értékelése

A magatartás visszaélészerűségéhez mindenképp az szükséges, hogy az eljárás alá vont vállalkozások az előző pontban meghatározott érintett piacon erőfölényben legyenek. A gazdasági erőfölény kérdésének az értékelését a vizsgálók – az eljárás megindítására alapot adó magatartásokra tekintettel – a Viasat3 szatórna, illetőleg annak műsorszolgáltatói vonatkozásában végezték el.

Ahogy az már a fentiekben kifejtésre került, a műsorszolgáltatók alkupozícióját alapvetően a szatórna nézettsége, illetve az általuk megszerzett értékes tartalmak határozzák meg. A magasabb nézettségű, vagyis az előfizetők által egyértelműen igényelt szatórnákat a műsorterjesztők ugyanis nem nélkülözhetik csomagjaikból. A vizsgálók szerint a Viasat3 szatórna átlagos 5-7%-os nézettsége önmagában biztosan nem alapozza meg a műsorszolgáltató erőfölényes helyzetét, így legfeljebb egyedi jellege lehet az, amely a műsorterjesztők számára nélkülözhetetlenné teheti. Ennek ellentmondani látszik mindenesetre a két kábelszövetség véleménye, szerintük ugyanis a szatórna nézettsége még így is magasabb, mint ami a szolgáltatott műsorok minősége alapján szakmailag vélelmezhető lenne. Ettől függetlenül, a GVH Versenytanácsának Vj-40/2002. számú ügyben kifejtett álláspontja szerint, még egy unikális termék szolgáltatója sincs szükségszerűen gazdasági erőfölényben a műsorterjesztőkkel (kábellelevíziós szolgáltatókkal) szemben (Vj-40/2002/19. sz. határozat 37. pontja).

A Viasat3 műsorkínálatát tekintve látható, hogy a nehezen pótolható piaci értékkel bíró sport tartalmakon túl – amelyek leglényegesebb elemeként az UEFA BL 2008. óta már nem szerepel a kínálatban (előbb átkerült a TV6-ra, a 2009-2010-es szezonra vonatkozó jogokat pedig nem sikerült megszereznie a műsorszolgáltatóknak) – a Viasat3 műsorkínálata többnyire a többi, hozzá hasonló tematikájú szatórnákon is futó filmekre és sorozatokra épül, saját híradója nincs, más költséges saját gyártású műsora pedig csak időszakosan van. Ezek közül több sorozat esetében is átfedés tapasztalható (pl.: Miami helyszínélők, New York-i helyszínélők, Startrek), mely szintén megerősíti a helyettesítő jellegét, valamint azon sorozatok esetében is, melyek csak az egyik szatórnán található meg, elmondható, hogy hasonló természetű „párjuk” megjelenik a többi adón (pl.: Colombo, Nyomtalanul és Döglött akták, Eltűntnek nyilvánítva, Gyilkos elmék, Kemény zsaruk). A vizsgálók szerint a sportjogok, valamint az általános szórakoztató szegmensben a hasonló filmek, sorozatok mozgása és párhuzamos jelenléte kizárja, hogy a Viasat3 – a műsorterjesztőkkel szembeni erőfölénytel megalapozóan – nélkülözhetetlen legyen.

A szatórnák közönségarányának az aktuális műsorkínálatból eredő folyamatos változásait az alábbi ábra szemlélteti, 2009-re vonatkozóan:

2. ábra: egyes csatornák közönségaránya 2009-ben

bázis: A18-49, forrás: AGB Nielsen Media Research⁶

Ezen mutatók dinamikáját alapul véve még a szórakoztató jellegű csatornák szűkebben értelmezett piacán sem mutatható ki dominancia a Viasat3 javára. Ezzel ellenkezőleg az látható, hogy élénk verseny folyik a nézőkért, melynek során egy hónap alatt a csatorna elvesztheti, majd visszaszerezheti nézőinek akár 10-15 %-át is. Emellett egyértelműen leolvasható a konkurens csatornák térnyerése, illetve ezzel párhuzamosan a Visat3 csatorna közönségarányának folyamatos visszaesése is. Ennek alapján továbbá arra is következtetni lehet, hogy nem igazolható azon feltevés, miszerint a Viasat3 a műsorterjesztőkkel lefolytatott tárgyalások során oly mértékű piaci erővel rendelkezett volna, melyre tekintettel különösen előnyös feltételeket tudott kiharcolni.

Az, hogy a Viasat3 gazdasági tevékenységét a műsorterjesztőktől nagymértékben függetlenül folytathatná, nemcsak a nézettségi mutatók, illetőleg a műsorkínálat miatt tűnik erősen kétségesnek. Az eljárás során beszerzett információk azt mutatják, hogy a sérelmezett magatartások hátterében nem annyira a Viasat3 gazdasági erőfölényes helyzete, mint inkább a kiemelt ügyfelek – így a UPC Kft., a Digi Kft., a Magyar Telekom csoport, a Fibernet Zrt., a Tarr Kft., a PR-Telekom Zrt. és a TvNetwork Nyrt., Antenna Hungária Zrt. – vevői ereje áll, amelyek a Viasat3 lefedettségének túlnyomó többségét, valamivel több, mint [...]%-át adják. Az általuk kialakított feltételek egyértelműen azt mutatják, hogy ezek a műsorterjesztők képesek nyomást gyakorolni a Viasat3 műsorszolgáltatójára. Míg a nagy műsorterjesztők érdekérvényesítő képességét egyik érintett oldal sem vitatja, a rendelkezésre álló adatokból az is látható, hogy a kis- és közepes méretű műsorterjesztők érdekeit a két kábelszövetség évek óta hatékonyan tudja képviselni a műsorszolgáltatókkal szembeni tárgyalások során. A kiegyenlítő vásárlóerő léte a vizsgálók szerint már önmagában egy olyan szempont, amely a Viasat3 erőfölényes pozícióját megkérdőjelezi. Ezen túlmenően pedig nem is választható külön a műsorterjesztők egyes kisebb csoportja, mivel az erőfölény értékelésekor az azonos piacra tartozó, egymást helyettesítő szolgáltatásokat – így az egyes műsorterjesztőket is – együtt kell értékelni, tehát a Viasat3 csatorna erőfölényes helyzete csak a műsorterjesztőkkel szemben általánosan volna értelmezhető.

⁶ A TV6, illetve az M1 vonatkozásában nem állt rendelkezésre júniusi adat

További fontos körülmény az erőfölény értékelése során, hogy a Viasat3 műsorszolgáltatója a termék kiskereskedelmi (átviteli) piacán nincs jelen, ezáltal a termék visszatartásában sem érdekelt, ehelyett, ahogyan azt a rendelkezésre álló adatok mutatják, a hirdetési bevételek biztosításához a műsorterjesztői oldallal való megállapodás alapvető jelentőséggel bír. A Viasat3 bevételszerkezetét megvizsgálva az is látható, hogy a csatorna működése az indulás óta valamennyi évben túlnyomórészt a reklámbevételeken alapult (2008. évben az összbevétel [...]%-át tette ki), amelyet az a körülmény sem volt képes érdemben befolyásolni, hogy a Viasat3 2005. óta műsordíjat kér a terjesztésért. A kétoldalú piac kapcsán kifejtettek alapján megállapítható, hogy a televíziós hirdetési bevételek alapvető feltételeként és mérőszámaként a nézettség, valamint a csatorna penetrációja határozza meg a Viasat3 bevételeinek kiinduló potenciálját. Abban az esetben ugyanis, ha a csatorna műsorszolgáltatójának nem sikerülne kellő számú műsorterjesztővel megállapodnia, az a hirdetési árak alapját képező közönségarány csökkenéséhez, így a bevételei döntő hányadát jelentő összegek elvesztéséhez vezetne, amely egyben a profitábilis működés elvesztésének a veszélyével is fenyegetne.

Mindezekből következően, az eljárás alá vont vállalkozásoknak piaci magatartásuk meghatározásakor nagyon is tekintettel kell lenniük a műsorterjesztői oldal (beleértve az egyes műsorterjesztőket és az érdekképviselői szövetségeket is) vele kapcsolatos piaci magatartására, amiből a vizsgálók megítélése szerint egyúttal az is következik, hogy a Viasat3 csatorna műsorterjesztők felé történő értékesítése során az eljárás alá vontak nincsenek gazdasági erőfölényben.

A Tptv. 21. § szerinti jogsértésnek elengedhetetlen feltétele az elkövető vállalkozás Tptv. 22. §-a szerinti gazdasági erőfölényes helyzete. Ebben az értelemben a gazdasági erőfölény (mint állapot) hiánya azt jelenti, hogy az adott magatartás nem ütközik a Tptv-be. A GVH Versenytanácsa immár több döntésében is kifejtette (Vj-62/2007/19., Vj-6/2008/54.), hogy a gazdasági erőfölény hiánya egyben azt is jelenti, hogy a magatartás nem ütközhet a Tptv. rendelkezéseibe (elvileg sem sértheti annak rendelkezéseit), ami viszont a Tptv. 70. §-ának (1) bekezdése alapján az eljárás megindításának elengedhetetlen feltétele. A vizsgálók ezért a gazdasági erőfölény nyilvánvaló hiányának a már megindult eljárásban történő megállapítása miatt indokoltnak látták az eljárást a Tptv. 71/A §-ában foglaltak alapján végzéssel megszüntetni.

A fentiekre tekintettel a GVH a rendelkező részben foglaltak szerint döntött.

A jogorvoslati jogosultság a Tptv. 71/A. §-án és 82. §-án alapul. A jogorvoslati kérelem előterjesztése illetékmentes.

A GVH hatáskörét a Tptv. 45. §, illetékességét a Tptv. 46. § szabályozza, mely rendelkezések értelmében a GVH kizárólagos hatáskörrel rendelkezik minden olyan versenyfelügyeleti ügyben, mely nem tartozik bíróság (Tptv. 86. §) hatáskörébe, illetékessége pedig az ország egész területére kiterjed.

Budapest, 2009. július 17.